

مقیاس‌های رشدی زبان فارسی

دفترچه راهنما

Persian Language Developmental Language Scales (PLDLS)

تهیه‌کنندگان:

دکتر فاطمه شیبانی، دکتر رضا نیلی‌پور، دکتر زهراسادات قریشی

نشر نویسه پارسی
Navrooz Parsi Publishing

بخش ۱. مقیاس‌های رشدی زبان فارسی

- ۱-۱. مقدمه ۳
- ۲-۱. معرفی ۳

بخش ۲. توصیف مقیاس‌ها

- ۱-۲. مقدمه ۴
- ۲-۲. مقیاس درک ۴
- ۳-۲. مقیاس بیان ۴

بخش ۳. تدوین و استانداردسازی آزمون

- ۱-۳. مراحل تدوین ۵
- ۲-۳. مشخصات آزمودنی‌ها ۵
- ۳-۳. مختصه‌های روان‌سنجی مقیاس‌های رشدی زبان فارسی ۵
- ۱-۳-۳. روایی مقیاس‌های رشدی زبان فارسی ۶
- ۲-۳-۳. اعتبار مقیاس‌های رشدی زبان فارسی ۶
- ۴-۳. مقایسه میانگین نمرات مقیاس‌های رشدی در شهرها ۷
- ۵-۳. تبدیل نمرات خام به نمرات استاندارد ۷

بخش ۴. راهنمای اجرای آزمون

- ۱-۴. مقدمه ۷
- ۲-۴. شروع آزمون ۸
- ۳-۴. گویه‌های تمرین ۸
- ۴-۴. اجرای مقیاس درک ۹
- ۶-۴. توقف آزمون ۱۵

پیوست‌ها

۱. پیوست ۱. جداول تبدیل ۱۶
- جدول آ: مقیاس درک - تبدیل نمره خام به استاندارد ۱۶
- جدول ب: مقیاس بیان - تبدیل نمره خام به استاندارد ۱۸
- جدول ج: تبدیل نمرات خام به معادل سن زبانی ۲۱
۲. پیوست ۲. گزارش موردی ۲۲

بخش ۱. مقیاس‌های رشدی زبان فارسی

۱-۱. مقدمه

دوره کودکی، زمان تکامل و پیشرفت‌های چشمگیر در زمینه‌های جسمی، شناختی، اجتماعی و هیجانی است. یکی از مهم‌ترین جنبه‌های این دوره، ظهور زبان در فرآیند رشد شناختی کودک است. تأخیر زبان یکی از شایع‌ترین مشکلات تکاملی در سنین پیش از دبستان به شمار می‌رود و کودکانی که تأخیر در رشد زبان دارند، هنگام ورود به مدرسه ممکن است با مشکلات یادگیری نیز روبرو شوند. برای تشخیص به‌هنگام اختلالات گفتار و زبان، به ابزارهای مناسب نیاز است. در ایران به دلیل کمبود این ابزارها، سال‌هاست که پژوهش‌ها و فعالیت‌های بالینی با استفاده از ارزیابی‌های غیررسمی و آزمون‌های استاندارد نشده انجام می‌شود. هرچند که ارزیابی‌های غیررسمی در بررسی اختلالات گفتار و زبان اهمیت دارند، اما اتکا بیش از حد به این روش‌ها که معمولاً به مهارت و تجربه بالینی درمانگر نیاز دارند، می‌تواند باعث قضاوت‌های بالینی غیردقیق و یافته‌های پژوهشی غیردقیق شود. بنابراین، کودکان فارسی‌زبان به یک آزمون جامع، جذاب و کودک‌محور نیاز دارند که با رویکردی رشدی، مراحل اولیه ظهور زبان را بررسی کند.

۱-۲. معرفی

مقیاس‌های رشدی زبان فارسی با الگو گرفتن از مقیاس‌های رشدی زبان رینل جدید^۱ و بر اساس عملکرد کودکان در سنین ۲ تا ۷ سال و ۶ ماه طراحی شده است. یکی از ویژگی‌های مهم و کاربردی این آزمون، استفاده از اشیاء واقعی در بخش‌های ابتدایی آن است که تصویر واضح‌تری از مهارت‌های زبانی کودک ارائه می‌دهد. به عبارت دیگر، در این آزمون قبل از ورود به بخش‌های تصویرمحور، تعدادی شیء واقعی و عروسک به کودکان نشان داده می‌شود که برای آنها بسیار جذاب است. تصاویر نیز به صورت رنگی و کارتون‌ی طراحی شده‌اند تا همکاری کودکان را افزایش دهد. مقیاس‌های رشدی زبان فارسی شامل کتاب مصور، کتاب راهنما، سه شخصیت عروسکی (خرگوش، میمون و خرس)، اشیاء مختلف (میز، تخت، صندلی، جوراب، لیوان، جوجه، جعبه، شانه، قاشق، سیب، توپ و مداد)، پاسخنامه‌ای برای ثبت نتایج آزمون و مجموعه‌ای از تصاویر مکمل است. به منظور کاهش هزینه‌ها، وسایل و عروسک‌ها از بسته آزمون حذف شده‌اند. بنابراین، بهتر است آزمونگران محترم وسایل مورد نیاز برای بخش‌هایی که به این اشیاء احتیاج دارند را به‌طور جداگانه تهیه کنند.

مقیاس‌های رشدی زبان فارسی به منظور ترسیم نیم‌رخ زبانی کودکان ۲ تا ۷ ساله فارسی‌زبان طراحی شده‌اند تا با کمک هنجارهای زبانی، تفاوت بین سن زبانی و سن تقویمی کودک را مشخص کنیم و در صورت وجود اختلال زبانی، سطح و شدت آن را تعیین کنیم.

اساتید، همکاران، دانشجویان و دوستان زیادی برای گردآوری، تجزیه و تحلیل و سایر مراحل این پژوهش همراه ما بوده‌اند، قدردان حمایت‌های آنها هستیم.

¹ Edwards S, Letts C, Sinka I. (2011). The new Reynell developmental language scales. London: GL Assessment Ltd.

مقیاس‌های رشدی زبان فارسی

Persian Language
Developmental Language
Scales (PLDLS)

دفترچه پاسخ

نام و نام خانوادگی کودک: جنسیت: ☐ دختر ☐ پسر

تاریخ تولد: روز ماه سال تاریخ ارزیابی: روز ماه سال

مهد کودک / مدرسه: نام و نام خانوادگی آزمونگر:

مقیاس	نمره خام	نمره استاندارد	معادل سن زبانی
درک			
بیان			

ملاحظات / مشاهدات

.....

.....

.....

.....

مقیاس درک

آمادگی			
دستورالعمل: این قسمت برای کودکان زیر سه سال یا کودکی که نیاز به آمادگی دارد، استفاده شود.			
ملاحظات	پاسخ	گویه‌های آمادگی	
		I. چشم‌هاتو نشان بده.	
		II. دست‌هات...	
		III. گوش‌هات...	
		IV. پاهات...	
		V. موهات...	

بخش (آ): انتخاب اشیاء			
وسایل مورد نیاز: لیوان، میز، جوجه، جوراب، صندلی			
دستورالعمل: اشیاء را به‌طور تصادفی نشان دهید. ترتیب قراردادن اشیاء با ترتیب گویه‌ها یکی نباشد.			
ملاحظات	امتیاز	گویه‌های آزمون	
		۱ لیوان کجاست؟	
		۲ میز...	
		۳ جوجه...	
		۴ جوراب...	
		۵ صندلی...	
بخش (ب): انتخاب اشیاء			
وسایل مورد نیاز: توپ، جعبه، میمون، شانه، مداد			
ملاحظات	امتیاز	گویه‌های آزمون	
		۶ توپ کجاست؟	
		۷ جعبه ...	
		۸ میمون ...	
		۹ شانه ...	
		۱۰ مداد ...	
		امتیاز کل بخش (آ)	۱۰/۱

بخش (ب ۱): ارتباط دو شیء			
وسایل مورد نیاز: خرس، خرگوش، تخت، سیب، قاشق، جعبه			
دستورالعمل: اشیای بخش (آ ۲) را بردارید و وسایل جدید را بیاورید. بعد از انجام هر عمل، اشیاء را به محل اولیه برگردانید.			
گویه‌های تمرین	پاسخ	ملاحظات	
خرگوش و تخت را بده.			VI.
سیب را روی تخت بگذار.			VII.
گویه‌های آزمون	امتیاز	ملاحظات	
قاشق را توی جعبه قایم کن.			۱۱
خرس و خرگوش را بده.			۱۲
خرگوش را توی جعبه قایم کن.			۱۳
سیب و تخت را بده.			۱۴
قاشق را روی تخت بگذار.			۱۵
بخش (ب ۲): ارتباط دو شیء			
وسایل مورد نیاز: خرس، کامیون			
دستورالعمل: اشیای قبل را بردارید. کنار کودک بنشینید. جهت کامیون مهم است: کامیون رو به کودک و آزمونگر باشد.			
گویه‌های آزمون	امتیاز	توضیحات	
خرس را روی کامیون بگذار.			۱۶
... کنار کامیون بگذار.			۱۷
... زیر کامیون بگذار.			۱۸
... جلوی کامیون بگذار.			۱۹
... پشت کامیون بگذار.			۲۰
امتیاز کل بخش (ب)		۱۰/	

مقیاس‌های رشدی زبان فارسی

Persian Language Developmental
Language Scales (PLDLS)

کتابچه تصاویر

مقیاس بیان

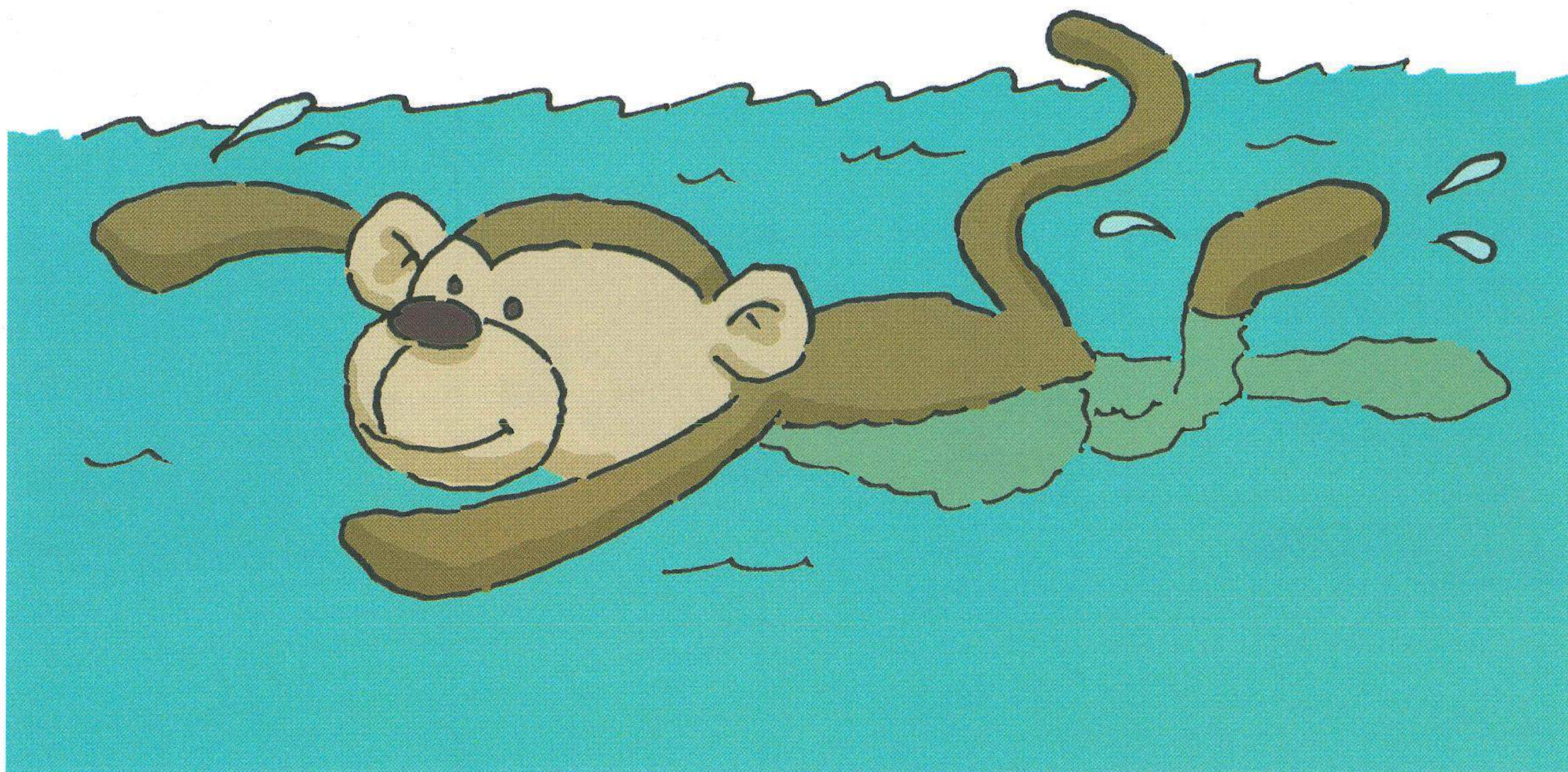
دکتر فاطمه شبانی
دکتر رضا نیلی‌پور
دکتر زهراسادات قریشی

مقیاس بیان، بخش (ج ۲) افعال

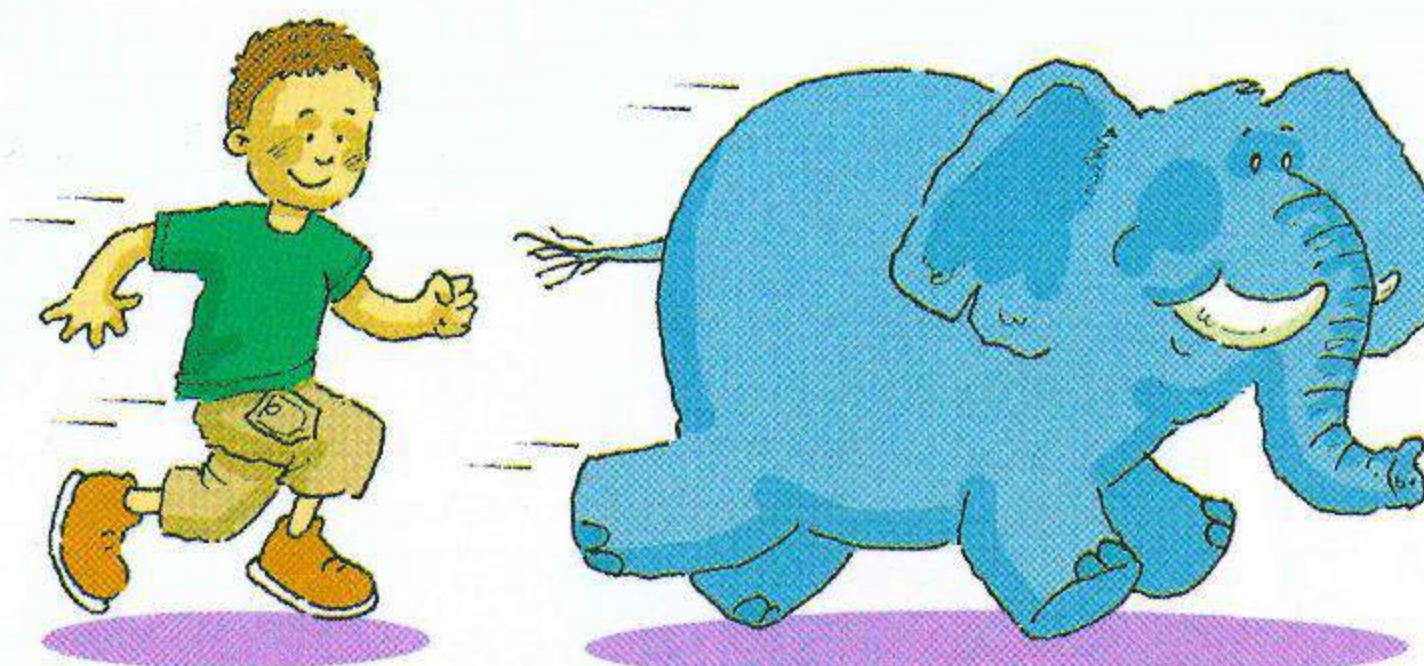
مقیاس بیان، بخش (ج ۲)
افعال

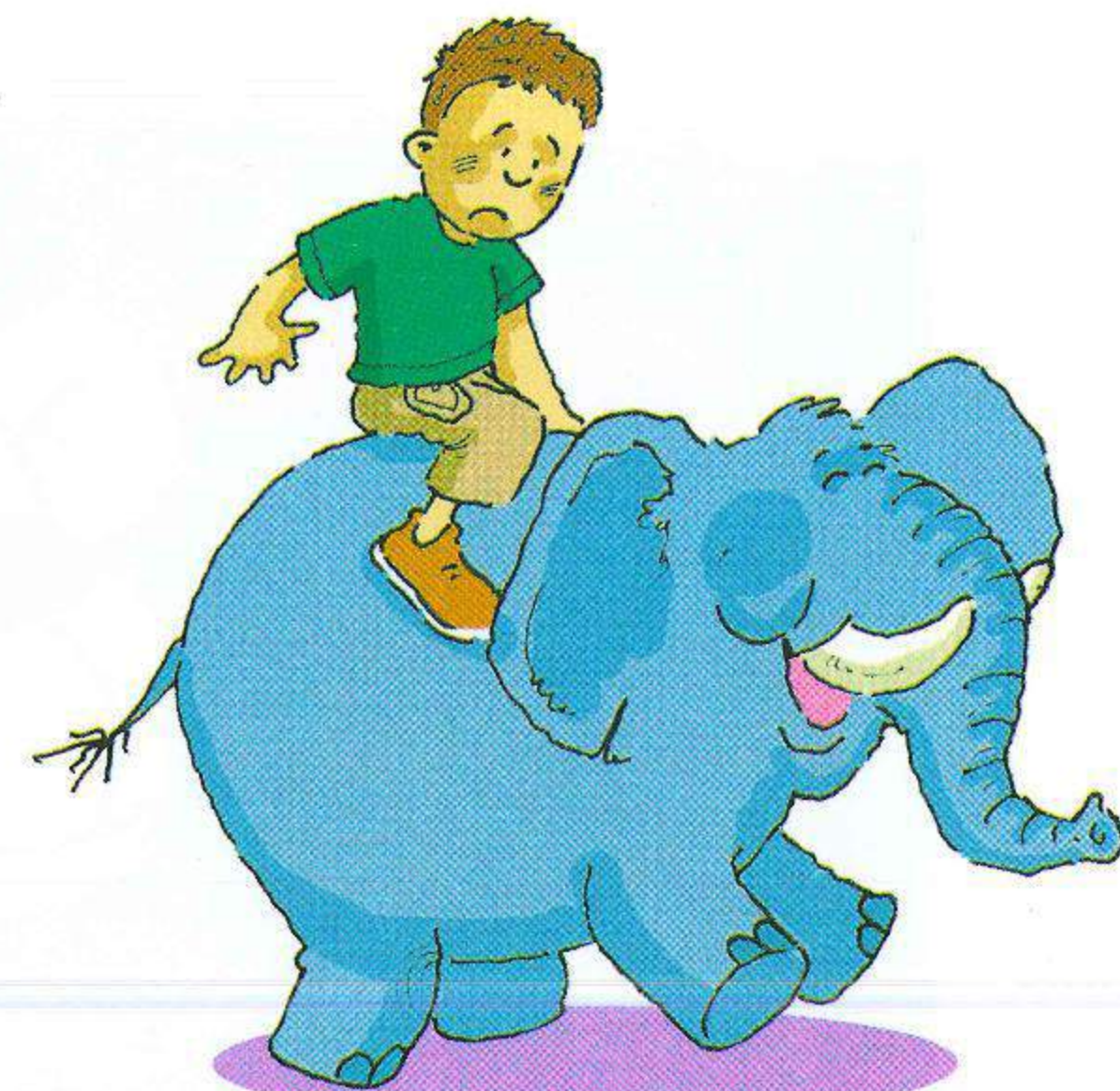
مقیاس درک، بخش (ز) جملات پیچیده

۱

۲

۳

مقیاس بیان، بخش (ج ۲)
افعال

